

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Taloushallinnon kehittäminen ja yhtiömuodon suunnittelu taksiyrityksessä

Nieminen, Valtteri

2011 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Taloushallinnon kehittäminen ja yhtiömuodon suunnittelu taksiyrityksessä

Valtteri Nieminen
Liiketalous
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2011

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää
Liiketalous

Tiivistelmä

Valtteri Nieminen

Taloushallinnon kehittäminen ja yhtiömuodon suunnittelu taksirytyksessä

Vuosi 2011 Sivumäärä 25

Opinnäytetyön aihe on pienten taksirytysten (1-2 lupaa) taloushallinto. Tämä opinnäytetyö on tehty yhteistyössä erään pääkaupunkiseudulla toimivan tilitoimiston kanssa. Opinnäytetyön tarkoitus on analysoida pienten taksirytysten kuukausittaista taloushallintoa ja etsiä mahdollisia keinoja toiminnan tehostamiseksi. Toinen tarkoitus on tutkia kannattaako pienen taksirytyksen toimia toiminimenä vai osakeyhtiönä.

Teoriaosuudessa keskitytään tutustumaan taksirytysten taloushallintoon sekä siinä käytettyihin toimintoihin ja hinnoitteluun. Työssä käydään kirjanpito prosessi järjestelmällisesti läpi arvonlisäverolaskelmasta tilinpäätökseen. Sen jälkeen vertailtiin liikevaihdoltaan samankokoisen toiminimen ja osakeyhtiön kirjanpito prosessin eroa. Lopuksi vielä vertaillaan niiden yksinkertaisuutta kirjanpitäjän kannalta.

Arviointi siitä, kannattaako pienen taksirytyksen olla osakeyhtiö vai toiminimi, koostuu verotuksen laskemisen lisäksi arvioinnista, paljonko osakeyhtiönä toimiminen mahdollisesti tuottaa ylimääräistä vaivaa toiminimeen verrattuna. Tässä työssä käytetään hyväksi tilitoimiston asiakkaiden tietoja, kuitenkin nimettömänä vaitiolovelvollisuudesta johtuen.

Työn tuloksena voidaan päätellä, että toiminimen verotus on hieman osakeyhtiötä kevyempää. Tämä käy konkreettisimmin ilmi työn lopussa olevasta verolaskelmasta, jossa on vertailtu kahden liikevaihdoltaan saman kokoluokan yrityksen verotusta. Tämä tulos tosin koskee vain yksittäistä tilikautta. Työn toisen tutkittavan ongelman, toiminnan yksinkertaisuuden yrittäjän ja kirjanpidon näkökulmasta, tuloksena nähdään, että toiminimenä toimittaessa on byrokraatia suppeampaa sekä byrokraatiasta aiheutuvat kulut jonkin verran pienempiä. Tämä johtopäätös voidaan vetää tutkimuksen jälkeen.

Asiasanat: taksi, kirjanpito, osakeyhtiö, toiminimi

Valtteri Nieminen

Financial development and company form of a taxi company

Year	2011	Pages	25
------	------	-------	----

The theme of this thesis is a small taxi business (1-2 licenses) accounts. This thesis has been made in cooperation with the accounting firm where I was a trainee. The work has exploited the opportunity to follow and to learn from small business accounting. The purpose of this study is to analyze small taxi companies' monthly accounting, and look for possible ways to operate more effectively. The second purpose is to examine if it is more profitable for a small taxi company to operate as a firm or a limited company.

The theory part will focus on the financial accounting of taxi companies and the used functions and pricing. The work will go through the accounting process systematically from VAT calculations to financial statements. It then compare the differences in the accounting process of a firm and a limited company with equally big turnovers. Finally, the simplicity of the two processed were compared from the bookkeeper's perspective.

The assessment as to whether it would be worthwhile for a small taxi to operate as a firm or limited company depends on the calculation of taxes but also how much extra work operating as a limited company means compared to operating as a firm. The calculation in this thesis are based on data on clients of the accounting firm. All client data is confidential.

As a result, it can be concluded that the taxation of a firm is a little lighter than that of a limited company. This can clearly be seen the tax calculation at the end of the thesis where two companies with similar turnover are compared. This result however, applies only to a single fiscal year.

The second problem studied in this thesis was the simplicity of the activities from an entrepreneur's or bookkeeper's point of view. The results show that there is less bureaucracy when operating as a firm. This conclusion can be drawn from this study.

Keywords: taxi, accounting, firm, tradingname

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Tutkimusongelma ja -tavoitteet.....	6
1.2	Tutkielman rajaukset.....	6
1.3	Työn kulku.....	6
2	Taloushallinto taksirytyksessä.....	7
2.1	Taksitoiminta Suomessa.....	7
2.2	Kirjanpito.....	7
2.3	Kirjanpito-prosessi.....	8
2.4	Kuukausittaiset maksut ja ilmoitukset verottajalle.....	9
2.5	Tilinpäätös ja veroilmoitus.....	9
3	Kuukausittaisen kirjanpidon tehostaminen ja kehittäminen.....	10
3.1	Toiminnan tehostaminen.....	10
3.2	Toiminnan kehittäminen.....	10
3.3	Verotili.....	11
4	Yksityinen elinkeinonharjoittaja.....	12
4.1	Verotus.....	12
4.2	Kirjanpito.....	13
4.3	Pohdintaa.....	14
4.4	Yrittäjän eläke- ja työttömyysturva.....	15
4.4.1	Yrittäjien tapaturmavakuutus.....	15
4.4.2	Yrittäjän työttömyysturva.....	16
5	Osakeyhtiö.....	16
5.1	Kirjanpito.....	17
5.2	Verotus.....	18
5.3	Osakeyhtiön ja osakkaan välinen rahaliikenne.....	19
5.3.1	Palkka ja luontoisedut.....	19
5.3.2	Osinko.....	20
5.4	Yrittäjän eläke- ja työttömyysturva ja vakuutukset.....	20
5.4.1	Yrittäjän tapaturmavakuutus.....	21
5.4.2	Yrittäjän työttömyysturva.....	21
5.5	Pohdintaa.....	22
6	Esimerkkitapaus.....	23
6.1	Huomioita.....	24
	Lähteet.....	25

1 Johdanto

1.1 Tutkimusongelma ja -tavoitteet

Taksiryitysten ja muiden pienten yritysten kirjanpidon toteutuksen suurin haaste on hinnoittelun määrittäminen. Taksiryitysten kuukausittainen kirjanpitoaineisto on yleensä niin, pieni että yksittäiseltä asiakkaalta ei voi ottaa kovin suurta hintaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemisestä vaivaan verrattuna.

Tässä työssä selvitetään mahdollisuuksia helpottaa kuukausittaisen kirjanpidon tekemistä, joka mahdollistaisi entistä useamman asiakkaan hankkimisen. Työssä käytetään hyväksi mahdollisuutta seurata tilitoimiston työskentelyä ja kirjanpitoa prosessia. Kyseisessä tilitoimistossa suurin osa asiakkaista on taksiryityksiä.

Ajatus toiminnan tehostamisesta ja helpottamisesta on syntynyt pitkän ajan kuluessa kertyneen kokemuksen vuoksi, mutta myös niiden muutosten vuoksi, joita verohallinto ajoi vuodesta 2010 ja myös toteutti ne. Koska kirjanpitoalalla on voimassa vaitiolovelvollisuus, käsitteellään tilitoimiston yrityksiä nimettöminä.

Työ on toteutettu siten, että tutkimusaineisto on hankittu haastattelemalla asiakkaita sekä tilitoimiston omistajaa että tekemällä laadullisen tutkimuksen. Tämän jälkeen aineisto on analysoitu ja siitä on tehty johtopäätökset. Analyysissa on selvitetty tutkimusaineistosta ne asiat, jotka valottavat tutkimusongelmaa, mikä on paras yhtiömuoto pienelle taksiryitykselle ja kuinka sen kirjanpitoa voidaan tehostaa. Tutkimuksen raportti on kirjoitettu tätä analyysia pohjana käyttäen.

1.2 Tutkielman rajaukset

Työn tavoite jakautuu kahteen pääosaan. Ensin käydään läpi kuukausittainen kirjanpito prosessi kirjanpitäjän näkökulmasta. Tämän jälkeen käydään läpi toiminimen ja osakeyhtiön kirjanpidon ja verotuksen eroja. Tavoitteena on saada kohtalaisen selvä kuva yritysmuotoa harmitsevalle aloittavalle yrittäjälle toiminimen ja osakeyhtiön eroista.

1.3 Työn kulku

Ensimmäinen tavoite liittyy kuukausittaisen kirjanpidon tehostamiseen sekä nopeuttamiseen ja sen tarkoitus on lyhentää aikaa, joka käytetään yksittäisen taksiryityksen kirjanpitoon. Samalla olisi myös tarkoitus selvittää, kuinka paljon hintoja voitaisiin laskea uusien asiakkaiden

saamiseksi. Kirjanpitoalalla hinnoittelu on erittäin vaihtelevaa eikä yhtenäistä standardinomaista hinnoittelua ole.

Toinen tavoite on selvittää, kannattaako pienen taksirytyksen (1-2 lupaa) toimia toiminimenä vai osakeyhtiönä. Tässä arvioinnissa on tarkoitus keskittyä asiaan kirjanpidollisesta näkökulmasta, paljonko enemmän osakeyhtiönä olemisessa on vaivaa toiminimeen nähden sekä verotuksellisesta näkökulmasta. Asian havainnollistamisen helpottamiseksi on lopuksi tehty asiasta yksinkertainen verolaskelma.

2 Taloushallinto taksirytyksessä

2.1 Taksitoiminta Suomessa

Ensimmäiset taksiluvat myönnettiin Suomessa vuonna 1906 jolloin toiminta myös alkoi. Taksitoiminnalla pyritään kattamaan koko maa ja näin tarjoamaan kuljetukset myös maaseudulla. Suomessa on takseja noin yksi 500 asukasta kohden. Yksityisen kuluttajien kanssa tapahtuu noin puolet taksimatkoista. Yhteiskunnan tilaamat ajot kuten vanhuskuljetukset, työntekijäkuljetukset ja sairaalakuuljetukset muodostavat 30 prosenttia. Loput 20 prosenttia ovat yritysten tilaamia kuljetuksia. (Suomen taksiliiton www-sivut 2010)

Suomessa on noin 9000 taksiryttäjää, ja alan kokonaisliikevaihto on noin 750 miljoonaa euroa vuodessa. Liikevaihdossa on suuria paikkakuntaakohtaisia eroja ja suuremmissa kaupungeissa liikevaihto on suurempi. Taksijärjestelmä Suomessa perustuu kiintiöihin. ELY-keskus myöntää taksiluvat. Tavoitteena on tarjota asiakkaille turvalliset, laadukkaat ja riittävät taksipalvelut. (Suomen taksiliiton www-sivut 2010)

Valtioneuvosto säätelee vuosittain taksiliikenteen kuluttajahintoja asetuksella. Hinnat perustuvat taksitoiminnan kuluihin, joita seuraa taksiliitto sekä Tilastokeskuksen ylläpitämä taksindeksi. (Suomen Taksiliiton www-sivut 2010)

2.2 Kirjanpito

Jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Liiketoiminnalla tarkoitetaan ansiotarkoituksessa tapahtuvaa ulospäin suuntautuvaa, jatkuvaa ja itsenäistä toimintaa, johon liittyy yrittäjäriski. (Kirjanpitolaki 1997/1336,1 §)

Kirjanpito kuvaa yrityksen rahaprosessia rekisteröimällä yrityksen rahan käytön ja rahan lähteet. Kirjanpidon tärkein tehtävä on yrityksen tuloksen laskeminen ja sen muodostumiseen

vaikuttavien tekijöiden selvittäminen. Tuloksellisuus kiinnostaa erityisesti yrityksen omistajia ja muita sijoittajia sekä yrityksen henkilökuntaa. (Kirjanpitolaki 1997/1336,1 §)

Taksiyritysten kirjanpidossa menot koostuvat pääasiassa muuttuvista kustannuksista sekä autosta. Muuttuvat kustannukset ovat palvelun tuottamisen määrästä riippuvia kustannuksia.

Taksiyrityksen muuttuvia kustannuksia ovat mm. seuraavat kustannukset:

- Korjaus- ja huoltokustannukset
- Polttoainekustannukset
- Muut ajoneuvokulut (renkaat, pesut)
- Puhelinkulut
- Henkilökunnan provisiopalkat

Kiinteät kustannukset ovat kustannuksia, jotka eivät riipu palvelun määrästä. Esimerkiksi ajon määrän lisääntyminen ei niihin vaikuta. Kiinteitä kustannuksia ovat esim. autojen vakuutusmaksut, osamaksut, ja kirjanpitokulut. Taksiyritysten tulot tulevat lähes kaikilta osin ajoista. Joillakin on tosin muuta pientä liiketoimintaa, esim. renkaiden vaihtamista, autojen pesua ja huoltamista. (Talouhallintoliiton www-sivut 2010)

2.3 Kirjanpito prosessi

Taksiyritysten kuukausittainen kirjanpito prosessi alkaa edellisen kuukauden laskujen ja myyntiraporttien toimittamisella. Yleensä kuukauden kirjanpitoaineisto tuodaan seuraavan kuukauden puoleen väliin mennessä, mutta asiakaskohtainen vaihtelu voi olla suurta. Asiakkaan täytyy kerätä kuukauden osto- ja myyntilaskut sekä osakeyhtiöiden myös pankkitiliotteet.

Taksiyrityksissä tulojen kirjaaminen on helppoa, koska kuljettajat tulostavat mittaristaan yhteenvedon kuukauden myynnistä luottokortti- ja käteismyynteineen. Taksiyrityksillä voi olla kahden arvonlisäverokannan alaista toimintaa. Henkilöiden kyyditsemisestä tulevasta myynnistä maksetaan arvonlisävero 9 prosenttia ja tavaroiden kuljettamisesta 23 prosenttia.

Kriteerinä taksiyritysten kirjanpidossa voi pitää sitä, että kaikkien kulujen pitäisi periaatteessa liittyä itse autoon. Toki joitakin konttoritarvikkeita esim. tietokone palkkojen laskemista varten ja pientarvikkeita voi kirjata mutta ei niin paljon kuin muissa palvelualoissa. Kirjanpidon yhdenkertaisuuden ja pienen kuukausittaisen aineiston vuoksi ei taksiyrityksiltä voi periä kovin suurta kirjanpitomaksua. Osakeyhtiöiltä perittävä maksu on suurempi kuin toiminimiltä perittävä, koska osakeyhtiöiltä vaaditaan tarkempaa kirjanpitoa kuten esimerkiksi tiliotteiden kirjaus. (Talouhallintoliiton www-sivut 2010)

2.4 Kuukausittaiset maksut ja ilmoitukset verottajalle

Kun kuukauden kirjanpitoaineistosta on laskettu ostojen ja myyntien arvonlisäveron erotus, se ilmoitetaan sähköisesti verottajalle jos myynnistä kertyy enemmän maksettavaa arvonlisäveroa kuin ostoista vähennettävää, maksu pitää suorittaa verottajalle sitä seuraavan kuun 12. päivään mennessä. Jos maksu myöhästyy, seuraa siitä viivästyskorkeiden määrääminen verovelvolliselle.

Ostojen vähennettävän arvonlisäveron ollessa suurempi kuin myyntien maksettava arvonlisävero negatiivinen vero palautetaan yrittäjän tilille. Ennen vuotta 2010 negatiivinen arvonlisävero vähennettiin seuraavan kuukauden maksettavasta arvonlisäverosta. Jos arvonlisäveron halusi saada heti takaisin, se piti hakea erillisellä lomakkeella. Vuonna 2010 verottaja alkoi maksaa negatiivisen arvonlisäveron takaisin yrittäjän tilille automaattisesti.

Työnantajasuoritukset palkat, ennakonpidätykset, eläkemaksut, sosiaaliturvamaksut asiakas laskee ja maksaa itse, mutta ilmoittaa ne tilitoimistoon, joka sen jälkeen ilmoittaa ne verottajalle. Työnantajasuoritukset pitää maksaa seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. Maksujen myöhästymisestä seuraa arvonlisäveron tyyliin viivästyskorkeiden määrääminen. (Taloushallintoliiton [www-sivut](http://www.sivut))

2.5 Tilinpäätös ja veroilmoitus

Tilikauden päättyessä tehdään asiakasyrityksen tilinpäätös, ja lähetetään veroilmoitus verottajalle. Toiminimien tilikausi päättyy vuoden lopussa, kun taas osakeyhtiöiden tilikausi vaihtelee asiakaskohtaisesti. Tilitoimiston kannattaa ehdottaa osakeyhtiöasiakkaille eri aikaan päättyviä tilikausia, jotta vältettäisiin ruuhkaa vuodenvaihteen jälkeen. Toiminimillä tätä vaihtoehtoa ei ole, koska ne ovat niin sidoksissa yrittäjän henkilökohtaiseen verotukseen ja ovat näin verrattavissa tavalliseen palkansaajaan. Sama koskee myös avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä joita ei tässä työssä kuitenkaan käsitellä.

Aikaa tilinpäätöksen ja veroilmoituksen tekemiseen tilikauden päättymisestä on osakeyhtiöllä neljä kuukautta ja toiminimillä kolme kuukautta. Tämän lisäksi osakeyhtiön tulee tehdä osin-koilmoitus päättyneen tilikauden osingonjaosta. Verottaja alkaa myös uudelleen osakeyhtiöiden kohdalla vaatia ns. tasekirjan lähettämistä itselleen ja kaupparekisteriin. Tämän yrittäjät ja kirjanpito toimistot ovat kokeneet raskaaksi varsinkin, kun Suomessa ei ole erikseen lakia isoille ja pienille osakeyhtiöille. Tasekirjojen ja osakasselvitysten tekeminen koetaan hyvin raskaaksi, kun osakeyhtiössä ei ole kuin yksi osakkeenomistaja. Myös osakeyhtiön mahdollinen purkaminen on tämän takia erittäin työlästä.

3 Kuukausittaisen kirjanpidon tehostaminen ja kehittäminen

3.1 Toiminnan tehostaminen

Yhden yrityksen kuukauden kuukausittaiseen kirjanpitoon käytetty aika vaihtelee yrityksen mukaan. Käytetty aika ei välttämättä ole suorassa suhteessa yrityksen liikevaihtoon. Joillakin yrityksellä voi olla isompi liikevaihto kuin toisella, mutta rahansiirtoja ja liiketapahtumia vähemmän.

Helpoimmin ja nopeimmin tehtävissä ovat toiminimet joiden liikevaihto on vähemmän kuin 50 000 € vuodessa. Näissä on kirjattava vain ostolaskut ja kulut sekä lopussa kuukauden myynti. Osakeyhtiöt ovat näitä työläämpiä, koska niiden kirjanpidossa pitää kirjata kaikki pankkitilien tapahtumat sekä ottaa huomioon myyntisaamiset ja ostovelat sekä huolehtia siitä, että yrityksen rahoja ei sotketa osakkaan omiin rahoihin.

Hinnoittelu yritetään saada vastaamaan tätä työmäärää ja asiakasta kohden kulutettua aikaa. Asiakkaat voidaan ryhmitellä hinnoittelultaan karkeasti kolmeen luokkaan. Yhden taksiluvan omaavat toiminimet, yhden taksiluvan osakeyhtiöt ja usean taksiluvan omaavat osakeyhtiöt.

Kirjanpitotoimistot käyttävät asiakkaita kohden yleensä kahdentyyppistä laskutustapaa. Yksi vaihtoehto on se, että asiakkaalle määritetään aluksi kuukausikohtainen kiinteä kirjanpitohinna jota saatetaan tarkistaa vain vuoden tai tilikauden vaihtuessa. Toinen vaihtoehto on noudattaa ns. vientiperusteista laskutusta, jossa määritellään ensin kuukauden perushinta esim. 50 € jonka alle hinta ei voi laskea. Tähän päälle lasketaan jokainen kirjaus, joka on tehty, ja määritetään hinta kirjaukselta. Näin saadaan paremmin työn määrään suhteutettu hinnoittelu. Tilinpäätöksistä ja veroilmoituksista laskutetaan erikseen.

Myös asiakkaiden omalla toiminnalla on prosessin nopeuteen oma vaikutuksensa. Jos asiakas osaa itse järjestää kuukauden aineiston oikein, on kirjanpitäjän helpompaa ja nopeampaa kirjata tositteet tietokoneelle ja arkistoida kansioon. Lisäksi asiakkaan tulisi tietää, mitkä tositteet kuuluvat kirjanpitoon ja mitkä eivät. Kirjanpitoaineisto olisi syytä tuoda heti seuraavan kuukauden alkaessa, jotta kirjanpitäjälle jää tarpeeksi aikaa kirjata kaikkien asiakkaiden aineisto. Mitä useampi tuo aineiston viime hetkellä, sitä kiireempää ja työläämpää kirjanpitäjän työstä tulee. Asiakkaiden käytökseen voidaan vaikuttaa esim. laskutuksella. Myöhässä tuoduista tositteista voidaan laskuttaa normaalia enemmän. Jos aineisto lisäksi on kovinkin sotkuinen ja sen järjestämiseen menee enemmän aikaa, voidaan laskua suurentaa.

3.2 Toiminnan kehittäminen

Kirjanpidon tekeminen on helpottunut ajan kuluessa ja teknologian kehittyessä. Internet ja Windows ovat helpottaneet ohjelmapäivityksiä ja informaation saamista.

Ennen esimerkiksi ohjelmapäivitykset tulivat levykkeillä, joita oli vaivalloista ja aikaa vievää kopioida. Jos ohjelmapäivityksissä oli virhe, lähetettiin levykepaketti uudelleen tallennettavaksi. Internet on muutenkin helpottanut tietojen hakemista ja -muuttamista.

Jokaisella alalla, kuten myös kirjanpitoalalla, yritetään kehittää toimintaa ja löytää uusia ideoita sekä ratkaisuja. Nykyisin monissa kirjanpitoyrityksissä on käytössä verkossa toimiva kirjanpito-ohjelma.

Verkossa toimiva kirjanpito-ohjelma on siitä syystä yksinkertainen, että se ei kuormita yhtiön omia koneita eikä tietokantoja. Lisäksi tiedot ovat verkossa turvassa ilman jatkuvaa varmuuskopiointia. Suurin hyöty tulee kuitenkin siitä, että kirjanpitoja voisi tehdä mistä tahansa eikä vain yhdellä koneella. Haittapuolena on yhteyksien katkeaminen tai ajoittainen hitaus. Myös jonkinlainen varmuuskopiointi täytyy järjestää sen varalle, että ohjelman ylläpitäjälle sattuu jotakin.

3.3 Verotili

Verotili on uusi verojen ilmoittamista, maksamista ja palauttamista koskeva säännöstö, joka tuli voimaan 1. tammikuuta 2010. Uudistuksen tavoitteena oli yksinkertaistaa verojen ilmoittamista ja maksamista. Hallituksen esitys verotililainsäädäntiä koskevaan laiksi hyväksyttiin eduskunnan käsittelyssä 3. kesäkuuta 2009 (HE 221/2008).

Verotili-menettely oli tarkoitus ottaa käyttöön kolmessa vaiheessa. Menettely koski 1. tammikuuta 2010 alkaen oma-aloitteisia veroja, joihin kuuluvat muun muassa arvonlisävero, työnantajan lakisääteiset palkkojen ennakonpidätykset ja sosiaaliturvamaksut. Toisessa vaiheessa menettelyyn oli myös tarkoitus tulla muut Verohallinnon kantamat verot mutta tämä vaihe on viivästynyt. Kolmas ja viimeinen vaihe sen sijaan on jo toteutunut, verotilille ovat siirtyneet perintämaksut (HE 221/2008).

Verotili koskee ainoastaan yritysasiakkaita ja kotitaloustyönantajia. Verotili ei koske palkansaajaa ellei tämä toimi työnantajana ja maksa oma-aloitteisia veroja. Verohallinto pitää verovelvollisen veroista ja muista maksuista verovelvolliskohtaista verotiliä. Kohdistus eri maksoille ja veroille tehdään verotilillä laissa säädetyn järjestyksen mukaan. Verotililaki aiheutti muutoksia myös muihin lakeihin, lähinnä verolajikohtaisiin lakeihin (HE 221/2008).

Verovelvollinen ilmoittaa oma-aloitteiset veronsa kausiveroilmoituksen avulla. Kausiveroilmoituksen myöhästymismaksu lasketaan 20 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan (HE 221/2008).

Sähköinen kausiveroilmoitus on annettava kalenterikuukauden 12. päivänä. Muun kuin sähköisen ilmoituksen on oltava perillä Verohallinnossa viimeistään kuukauden 7. päivänä (HE 221/2008).

4 Yksityinen elinkeinonharjoittaja

Yksinkertaisin ja suosituin tapa aloittaa yritystoiminta, on toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminimellä. Yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa yritystoimintaa yksin ilman yhtiömuotoa, ja päätöksenteko ja vastuu kuuluvat yrittäjälle itselleen. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ei tarvitse tehdä liiketoimintansa aloittamisesta mitään sopimusta. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi palkata työntekijöitä kuten muutkin yritykset. Sivutoiminen yrittäminen kannattaa aloittaa usein toiminimellä. (Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut 2010)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminimessä voi olla sana "Toiminimi" tai lyhenne "Tmi". Tämä ei kuitenkaan ole välttämätöntä. (Verohallinnon www-sivut 2010)

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana voi toimia Euroopassa asuva luonnollinen henkilö. Yleiskielessä yksityisestä elinkeinonharjoittajasta puhutaan myös muodoissa "Toiminimi", "Tmi" tai "yksityisliike". Sen sijaan lainsäädännössä toiminimellä tarkoitetaan yrityksen nimeä. (Kaupparekisterilaki 1979/129, 2 §)

Toiminimen kohdalla vastuu veloista tarkoittaa sitä, että velkoja, joka haluaa periä saatavaansa ulosoton kautta, voi pyytää ulosmittaamaan myös yrittäjän henkilökohtaista omaisuutta yrityksen velasta. Velkojan ei tarvitse periä saatavaa ensin liikeomaisuudesta. (Suomen yrittäjien www.sivut 2010)

4.1 Verotus

Elinkeinotoimintaa ei veroteta erikseen, vaan sen tulos (veronalainen tulos vähennettynä vähennyskelpoisilla menoilla) jaetaan elinkeinonharjoittajan henkilökohtaiseksi ansio- ja pääomatuloksi elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden perusteella. (Tuloverolaki 1992/1535, 42 §)

”Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus lasketaan siten, että yrityksen varoista vähennetään velat. Huomioon otetaan vain elinkeinotoimintaan kuuluvat varat ja velat. Yksityistalouden varoja ja velkoja ei lueta mukaan. Yksityisen elinkeinonharjoittajan verottomia tilejä eikä lähdeverollisia tilejä myöskään lueta nettovarallisuuteen. Kun pääoma- ja ansiotulon osuutta lasketaan, nettovarallisuuteen lisätään 30 % niistä palkoista, jotka yritys on maksanut 12 edeltävän kuukauden aikana. Uuden yrittäjän ensimmäisen verovuoden pääomatulo-osuuden laskentaperusteena käytetään tilikauden päättymishetken nettovarallisuutta.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

”Pääomatuloa on 20 %:n vuotuinen tuotto edellisen vuoden nettovarallisuudelle. Vero pääomatulosta on aina 28 %. Ansiotulosta maksetaan valtionveroa progressiivisen veroasteikon mukaan (veroprosentti nousee tulon noustessa). Vuonna 2011 alle 15 600 euron tulosta ei mene valtionveroa lainkaan. Ansiotulosta maksetaan kunnallisveroa kotikunnan tuloveroprosentin mukaan ja kirkollisveroa oman seurakunnan tuloveroprosentin mukaan. Lisäksi YEL-työtulon perusteella maksetaan 1,29 %:n suuruinen sairaanhoitomaksu ja 0,82 %:n suuruinen päivärahamaksu.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

”Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi valita yritystulon pääomatulo-osuudeksi 20 %:n sijasta 10 %:n tuoton. Loppuosa jaettavasta yritystulosta on ansiotuloa. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi vaatia myös koko yritystulon ansiotulona. Vaatimus tehdään elinkeinotoiminnan veroilmoituksessa. Jos puoliset harjoittavat elinkeinotoimintaa yhdessä, sekä yritystulon pääomatulo-osuus että ansiotulo-osuus jaetaan heidän kesken. Jos he haluavat pääomatulo-osuudeksi 20 %:n sijasta 10 % tai kokonaan ansiotulona, heidän on tehtävä tätä koskeva vaatimus yhteisesti. Pääomatulo jaetaan verotettavaksi puolisoille omistusosuuksien suhteessa. Ansiotulo jaetaan työpanosten suhteessa. Jos elinkeinonharjoittaja ei esitä jakosuhteista muuta selvitystä, osuudet jaetaan puoliksi.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

”Yksityisen liikkeen tai ammatin tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tuloksesta 10 seuraavan vuoden aikana. Elinkeinonharjoittaja voi kuitenkin vaatia tappion vähentämistä pääomatuloistaan jo tappion syntymisvuonna. Tappio tulee jälkimmäisessä tapauksessa vähennyksi kokonaan 28 %:n verokannalla.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

4.2 Kirjanpito

Kirjanpitolain mukaan kaikki liike- tai ammattitoiminnan harjoittajat ovat kirjanpitovelvollisia. Yrityksen verotus perustuu luotettavasti laadittuun kirjanpitoon. Arvonlisäveroa maksetaan yrityksen myyntitulojen perusteella ja yrityksen tuloveroa kirjanpidon osoittamasta tuloksesta (johon on tehty oikaisut joita verolainsäädäntö edellyttää). Yksi kirjanpidon tärkeimmistä tehtävistä verotuksen näkökulmasta on yrityksen ja sen omistajien rahavirtojen

erillään pitäminen. Myös useat muut viranomaiset ovat veroviranomaisten lisäksi kiinnostuneita käyttämään yrityksen kirjanpidon tietoja päätöstensä tukena, näitä ovat esimerkiksi avustusten ja tukien myöntäjät. Luonnollisesti myös omistajat itse tarvitsevat tietoja yrityksen tilasta. Kirjanpidon laatiminen on usein hyvä jättää osaavan kirjanpitäjän tehtäväksi. (Kirjanpitolaki 1997/1336, 1 §)

Kirjanpito voidaan laatia joko yhden- tai kahdenkertaisena. Kahdenkertaista kirjanpitoa laatiessa jokainen liiketapahtuma merkitään kahdelle tilille, jolloin tapahtuma merkitään toisen tilin vasemmalle eli debet-puolelle ja toisen tilin oikealle eli kredit-puolelle. Kahdenkertaisen kirjauksen tilimerkinnot kertovat toisaalta käytetyn rahatilin ja toisaalta syyn rahan liikenteeseen. (Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2010)

”Ammatinharjoittajan tilikautena on kirjanpitolain mukaan kalenterivuosi. Ammatinharjoittajan on syytä usein pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Tilinpäätös on laadittava kahden (2) kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Ammatinharjoittajan on ilmoitettava tilinpäätöksensä rekisteröitäväksi, jos päättyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista:

- taseen loppusumma 3 650 000 €
- liikevaihto 7 300 000 €
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

4.3 Pohdintaa

Toiminimenä toimimisen hyvänä puolena on rahaliikenteen ja kirjanpidon yksinkertaisuus. Rahaliikenne on yrittäjälle vapaampaa kuin osakeyhtiössä. Tämä helpottaa kirjanpitoa ja on myös helpompaa hieman suurpiirteisemmälle yrittäjäpersoonalle.

Liikevaihdon ollessa pientä myös verotus on kevyempää, koska toiminimeä verotetaan ansiotulon mukaan ja osakeyhtiötä 26 % verokannan mukaan. Myös byrokratia on osakeyhtiöön nähden selvästi pienempää.

Toiminimen hyödyt pienenevät sitä mukaa mitä suuremmaksi toiminta ja liikevaihto kasvavat. Tämä johtuu progressiivisesta verotuksesta, joka johtaa siihen, että tulojen lisääntyessä myös verot kasvavat. Näin ollen osakeyhtiön 26 % verokanta tulee yrityksen kannalta edullisemmaksi.

Toiminimenä yrittämisen suurin riski on kuitenkin siinä, että yrittäjä vastaa yritystoimintansa veloista henkilökohtaisella omaisuudellaan. Liiketoiminnasta syntyneitä velkoja voidaan siis ulosmitata myös yrittäjän henkilökohtaisesta omaisuudesta. Tosin myös osakeyhtiön velkojen panttina saattaa olla yrittäjän henkilökohtaista omaisuutta.

4.4 Yrittäjän eläke- ja työttömyysturva

”Yrittäjän eläkelain (YEL) piiriin kuuluu Suomessa asuva ansiotyötä tekevä henkilö, joka ei ole työssään työ- tai virkasuhteessa. YEL:n piiriin kuuluvat yrittäjät, jotka toimivat toiminimellä, avoimen yhtiön yhtiömies, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies sekä osakeyhtiön osakas, joka on yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yhtiöstä yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 30 %. Lisäksi edellytetään, että henkilö on 18-67-vuotias ja että yrittäjätoiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta henkilön täytettyä 18 vuotta. Ehtona on myös, että yrittäjätoiminnasta voidaan arvioida kertyvän työtuloa vuodessa vähintään 6 896,69 euroa.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Vakuutuksen perustana on YEL-työtulo. Työtulo on melko vapaasti määriteltävissä eikä ole riippuvainen toiminnan tuloksesta. Tämän pohjalta lasketaan vakuutusmaksu ja eläkkeen määrä. Työtulolla on vaikutusta myös muihin yrittäjän sosiaalietuuksiin, muun muassa sairauspäivärahaan. Yrittäjävakuutus on yritykselle kokonaan verotuksessa vähennyskelpoinen meno. (Eläketurvakeskuksen www-sivut 2010)

Yrittäjälle kuuluu yrittäjäajalta lakisääteinen eläke, kun hän ottaa lakisääteisen eläkevakuutuksen. Yrittäjän koko työhistoria vaikuttaa eläkkeen lopulliseen määrään. Jotkut eivät ole pitäneet yrittäjäuransa aikana huolta riittävän suurista eläkemaksuista. Jos eläke jää pieneksi, yrittäjä voi saada kansaneläkettä ja mahdollisesti myös takuueläkettä. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

4.4.1 Yrittäjien tapaturmavakuutus

Yrittäjä voi ottaa itselleen vapaaehtoisesti samanlaisen työtapaturmavakuutuksen, joka on lakisääteisesti otettava työntekijöille. Vakuutuksen voi laajentaa kattamaan myös vapaa-ajan tapaturmat. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

”Työnantajan velvollisuutena on ottaa tapaturmavakuutus työsuhteessa oleville työntekijöilleen. Vakuutuksen voi ottaa kaikista tapaturmavakuutusta hoitavista vakuutusyhtiöistä. Jos työnantaja on teettänyt vuoden aikana yhteensä vain alle 12 työpäivää, hän on tapaturmavakuutusvelvollisuudesta vapautettu. Tapaturmavakuutusmaksun suuruus vaihtelee työn vaaral-

lisuuden ja toimialan mukaan. Sen suuruus vaihtelee 0,3-8 % välillä.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Työnantajan vakuuttamisvelvollisuus työntekijöitä kohtaan koskee kaikkia työsuhteessa olevia työntekijöitä työntekijän palkasta tai iästä riippumatta. Työsuhteen kestolla ei myöskään ole merkitystä. Pääasiallisen toimeentulonsa yrittäjän työstä saavat yrittäjät voivat ottaa vapaaehtoisena samansisältöisen vakuutuksen, mutta eivät ole velvollisia ottamaan lakisääteistä tapaturmavakuutusta. Myös yrityksen omistajaosakkaat saattavat olla yhtiömuotoisissa yrityksissä pakollisesti vakuutettavia (Rantala & Pentikäinen 2003: 45)

4.4.2 Yrittäjän työttömyysturva

Jos yrittäjä haluaa varmistaa työttömäksi joutuessaan ansiosidonnaisen päivärahan, hän voi liittyä yrittäjien työttömyyskassan jäseneksi. (Työttömyysturvalaki 2002/1290 5 §)

”Suomessa sekä palkansaajat että yrittäjät voivat kuulua työttömyyskassaan. Kassan jäsenille maksetaan ansiosidonnaista päivärahaa. Kela voi maksaa peruspäivärahaa, jos henkilö ei kuulu kassaan. Peruspäiväraha on 25,74€ vuonna 2011.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Palkansaajan ja yrittäjä saavat ansiopäivärahan yleensä eri kassoista, palkansaajat palkansaajakassasta ja yrittäjät yrittäjäkassasta. Palkansaajan aloittaessa yrittäjänä, kassanvaihto yrittäjäkassan piiriin kannattaa tehdä välittömästi yrittäjyyden alkaessa. Oikeus ansiopäivärahaan säilyy näin parhaiten ilman katkoksia. Jos taas yrittäjä aloittaa päätoimisen palkkatyön, hänen kannattaa vaihtaa SYT-kassasta palkansaajakassaan. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

Jos työttömänä oleva henkilö aloittaa yritystoiminnan, hänen on ilmoitettava sen aloittamisesta TE-toimistoon. Ilmoitus yritystoiminnan aloittamisesta on myös tehtävä työttömyyskassaan. Päätoimista yritystoimintaa harjoittava henkilö voi säilyttää jäsenyytensä palkansaajakassassa enintään 18 kuukauden ajan, tämän jälkeen hänen on liityttävä yrittäjäkassaan säilyttääkseen ansiopäivärahansa. (Työttömyyskassojen yhteisjärjestön www-sivut 2010)

5 Osakeyhtiö

Osakeyhtiö on monissa maissa esiintyvä kansainvälinen yhtiömuoto jossa omistus jakautuu siirtokelpoisiin osakkeisiin ja osakkailla on yhtiön toiminnasta rajoitettu vastuu. Tämä mahdollistaa suurtenkin yritysten omistamisen pienissä osissa. (Patentti ja rekisterihallituksen www-sivut 2010)

Siirtokelpoisuudella tarkoitetaan, että jokainen osakkeenomistaja voi periaatteessa vapaasti myydä tai lahjoittaa omistussuutensa osittain tai kokonaan jollekulle toiselle ilman, että tähän tarvittaisiin muiden omistajien tai yhtiön suostumusta. Esimerkiksi avoimessa yhtiössä omistussuudet perustuvat yhtiömiesten keskenään laatimaan sopimukseen, joten tässä suhteessa osakeyhtiö poikkeaa avoimesta yhtiöstä. Tosin esimerkiksi yhtiöjärjestyksessä oleva lunastus- tai suostumuslauseke tai osakkaiden keskinäinen osakassopimus voi rajoittaa siirtokelpoisuutta osakeyhtiössä. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

Rajoitetulla vastuulla tarkoitetaan, että omistajat ovat vastuussa yhtiön toiminnasta ja veloista vain sijoittamansa pääoman kautta, eivät henkilökohtaisesti. Yhtiön varat ovat erilliset omistajien varoista, eli se on niin sanottu itsenäinen oikeushenkilö. Mikäli yhtiö joutuu konkurssiin eli ei kykene vastaamaan varoillaan sitoumuksistaan, omistajat voivat siten menettää sijoittamansa pääoman. (Osakeyhtiölaki 2006/624, 1 §)

”Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen: sen toiminnan tuottama tulos verotetaan yhtiön tulona, eikä tämä tulo sellaisenaan vaikuta yksittäisen osakkaan verotukseen. Tuloveroa osakeyhtiö maksaa aina 26 %. Osakeyhtiö voi olla myös ns. yhden henkilön osakeyhtiö.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Osakeyhtiön perustajia voi olla useampia tai yksi. Uudessa osakeyhtiölaissa ei aseteta osakkeen merkitsijöille kotipaikka- tai asuinvaatimuksia. Ts. perustajaosakkeenmerkitsijä, vaikka kyseessä olisi yhden miehen yhtiö, voi olla Eta-alueen ulkopuolella joko pysyvän kotipaikan tai asuinpaikan omaava. (Osakeyhtiölaki 2006/624, 1 §)

Jos kyseessä oleva yhtiö on yhden miehen osakeyhtiö, eli hän on osakeyhtiön ainoa osakkeenomistaja ja hallituksen ainoa varsinainen jäsen, tulee hallituksessa tällöin oltava ainakin yksi varajäsen. (Yritys-Suomen www-sivut 2010)

5.1 Kirjanpito

Kirjanpitolain mukaan osakeyhtiö on aina kirjanpitovelvollinen. Yrityksen verotus perustuu luotettavasti laadittuun kirjanpitoon. Arvonlisäveroa maksetaan yrityksen myyntitulojen perusteella ja yrityksen tuloveroa kirjanpidon osoittamasta tuloksesta, johon on tehty oikaisut joita verolainsäädäntö edellyttää. Yksi kirjanpidon tärkeimmistä tehtävistä verotuksen näkökulmasta on yrityksen ja sen omistajien rahavirtojen erillään pitäminen. Myös useat muut viranomaiset ovat veroviranomaisten lisäksi kiinnostuneita käyttämään yrityksen kirjanpidon tietoja päätöstensä tukena, näitä ovat esimerkiksi avustusten ja tukien myöntäjät. Luonnollisesti myös omistajat itse tarvitsevat tietoja yrityksen tilasta. Kirjanpidon laatiminen on usein hyvä jättää osaavan kirjanpitäjän tehtäväksi. (Kirjanpitolaki 1997/1336, 1 §)

Osakeyhtiön kirjanpito on pidettävä ns. kahdenkertaisena. Kahdenkertaista kirjanpitoa laatiessa jokainen liiketapahtuma merkitään kahdelle tilille, jolloin tapahtuma merkitään toisen tilin vasemmalle eli debet-puolelle ja toisen tilin oikealle eli kredit-puolelle. Kahdenkertaisen kirjauksen tilimerkinnyt kertovat toisaalta käytetyn rahatilin ja toisaalta syyn rahan liikenteseen. (Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2010)

Osakeyhtiö laatii kirjanpidon perusteella tilikauden tuloslaskelman ja taseen liitetietoineen ja tase-erittelyineen.

Kirjausten perusteena olevien tositteiden tulee olla numeroituja ja päivättyjä. Liiketapahtumat tulee kirjata aikajärjestyksessä. Myös käteismaksut tulee kirjata päivittäin. Muut kirjaukset saa tehdä kuukausittain, tai muulla vastaavalla jaksotuksella, viimeistään neljän kuukauden kuluessa kalenterikuukauden tai jakson päättymisestä. Kirjanpitomerkinnyt on tehtävä pysyvästi ja selvästi. Niitä ei saa tehdä epäselväksi tai poistaa. Aikaa tilinpäätöksen laatimiseen on neljä kuukautta tilikauden päättymisestä. (Verohallinnon www-sivut 2010)

”Tilikauden tositteet tulee Suomessa säilyttää vähintään 6 vuotta sen vuoden lopusta lukien, jonka aikana tilikausi on päättynyt. Tasekirja, tase-erittelyt ja muut kirjanpitokirjat on säilytettävä vähintään 10 vuotta laskettuna tilikauden päättymisestä.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

5.2 Verotus

Osakeyhtiö on lain mukaan itsenäinen verovelvollinen. Tällä tarkoitetaan sitä, että osakeyhtiön toiminnan tuottama tulo luetaan siten yhtiön tuloksi, eikä tämä tulo vaikuta sellaisenaan yksittäisen osakkaan verotukseen. Osakeyhtiöiden tuloverokanta on suhteellinen. Tällä hetkellä osakeyhtiö maksaa tuloksestaan veroa 26 prosenttia. Verohallinto tilittää yhteisön tuloveron valtiolle, kunnille ja seurakunnille. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

”Listaamattomista yhtiöistä saatu osinko on verovapaata tuloa siihen saakka, joka vastaa osakkeiden arvostamislaissa (1142/2005) tarkoitetulle matemaattiselle arvolle laskettua 9 %:n vuotuista tuottoa. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan edellisen verovuoden päättyessä olevan nettovarallisuuden perusteella. Siltä osin, kuin verovelvollisen saamien tällaisten osinkojen määrä ylittää 90 000 euroa, osingoista 70 % on pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa. Jos osinko ylittää em. 9 %:n vuotuisen tuoton määrän on tästä ylimenevästä osingosta 70 % ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa.

Pörssiyhtiöistä saadusta osingosta 70 % on pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa, kun saajana on yksityishenkilö tai kuolinpesä.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

5.3 Osakeyhtiön ja osakkaan välinen rahaliikenne

Osakkaat voivat nostaa yhtiöstä varoja kolmella eri tavalla: osinkona, palkkana ja lainana. Osakeyhtiön toiminnan tuottama tulo lasketaan siten yhtiön toiminnan tuloksi, eikä tämä vaikuta sellaisenaan yhtiön verotukseen. Poikkeustapauksissa saatetaan tietty tulo katsoa osakkaan palkkatuloksi eikä yhtiön tuloksi. (Verohallinnon www-sivut 2010)

Siten osakeyhtiöissä voidaan lykätä tulon verottamista osakkailla haluttuun ajankohtaan. Muissa yhtiömuodoissa verotus yrityksen tuloksesta tapahtuu omistajayrittäjillä joka vuosi. Palkka verotetaan osakkaan ansiotulona. Kun yhtiö maksaa osakkaalle palkkaa, yhtiön on maksettava palkasta myös työnantajan sosiaaliturvamaksu sekä muut palkkasivukulut. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

”Osakas voi nostaa rahaa yhtiöstä lainana. Verovuoden päättyessä takaisin maksamatta oleva rahalaina on osakkaan pääomatuloa, josta maksetaan 28 %:n pääomavero. Tällöin edellytetään, että osakas perheineen omistaa vähintään 10 % osakkeista suoraan tai välillisesti. Jos osakaslaina ei ole osakkaan pääomatuloa, siitä on perittävä kohtuullista korkoa. Kohtuullisena osakaslainan korkona pidetään valtiovarainministeriön vahvistamaa peruskorkoa (1.1.2009 lähtien 5,00 %). Jos korkoa ei lainasta peritä tai se on em. käypää korkoa alempi, verotuksessa sovelletaan peiteltyyn osingonjaon säännöstä eli korko lisätään yhtiön tuloon ja 70 % siitä katsotaan lisäksi osakkaan ansiotuloksi.” (Yritys-Suomen www-sivut 2010)

5.3.1 Palkka ja luontoisedut

Osakeyhtiö voi palkan lisäksi maksaa osakkailleen luontoisetuja. Yhtiön palkkakirjanpidossa luontoisetu on käsiteltävä palkkana. Jos näin ei ole tehty, etu katsotaan peiteltyksi osingonjaoksi todellisten kustannusten määräisinä. Osakkaille on myös mahdollista maksaa päivärahaa ja kilometrikorvauksia palkansaajan tapaan. Näiden tulee kuitenkin olla tehtyyn työhön nähden kohtuulliset. Jos päivärahat ja kilometrikorvaukset nämä ovat kuitenkin olleet kohtuullista suuremmat verottaja saattaa tulkita niiden maksamisen peiteltyinä osingonjakona. (Verohallinnon www-sivut 2010)

Työntekijän pitää olla tarkkana hyötyä laskiessaan koska luontoisetu voidaan myöntää palkan lisäksi tai osana palkkaa. Tilanne saattaa vaihdella myös vuodesta toiseen koska luontoisedun arvo määritellään vuosittain verohallituksen päätöksellä. Vaikka arvot ja perusteet eivät

yleensä paljon heittelekään kannattaa etujen edullisuutta arvioidessa kuitenkin pysyä jonkinlaisessa tarkkuudessa. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

Luontoisetu tarkoittaa muuna kuin rahana saatavaa hyötyä. Työsuhteen perusteella saatavia mahdollisia luontoisetuja ovat asunto-, auto-, autotalli-, puhelin, ravinto- ja täysihoitoetu. (Veronmaksajain keskusliiton www-sivut 2010)

5.3.2 Osinko

Osinkoa jaetaan kaikille osakkaille osakeomistuksen perusteella ja sen määrä määräytyy vapaan omanpääoman mukaan. (Veronmaksajain keskusliiton www-sivut 2010)

Osakkeen matemaattinen arvo saadaan siten että nettovarallisuus, yhtiön varojen ja velkojen erotus, jaetaan yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Eri omaisuserät arvostetaan yleensä poistamattomaan hankintamenuun. Käyttöomaisuusarvopaperit ja - kiinteistöt, lukuun ottamatta keskinäisen kiinteistö- ja asuntoyhtiön osakkeita, arvostetaan verotusarvoon jos tämä on korkeampi. (Verohallinnon www-sivut 2010)

”Osakeyhtiössä osakkaan omassa käytössä oleva asunto on poikkeuksellisessa asemassa pääomatulo-osuutta laskettaessa. Jos ns. YEL-osakas käyttää perheensä asuntona yhtiön varoihin kuuluvaa asuntoa, asunnon arvo vähennetään tämän osakkaan omistamien osakkeiden yhteisestä matemaattisesta arvosta hänen saamansa osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa. Jos osakas tai hänen perheenjäsenensä yksin tai yhdessä omistaa vähintään 10 % osakkeista tai äänimäärästä, ja po. osakkaalla tai hänen perheenjäsenellään on rahalainaa yhtiöstä, vähennetään tämä rahalaina osakkaan osakkeiden arvosta osingon pääomatulo-osuutta laskettaessa.” (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

5.4 Yrittäjän eläke- ja työttömyysturva ja vakuutukset

”Yrittäjän eläkelain (YEL) piiriin kuuluu Suomessa asuva ansiotyötä tekevä henkilö, joka ei ole työssään työ- tai virkasuhteessa. YEL:n piiriin kuuluvat yrittäjät, jotka toimivat toiminimellä, avoimen yhtiön yhtiömies, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies sekä osakeyhtiön osakas, joka on yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yhtiöstä yli 50 %. Lisäksi edellytetään, että henkilö on 18-67 -vuotias ja että yritystoiminta on jatkunut vähintään neljä kuukautta henkilön täytettyä 18 vuotta. Ehtona on myös, että yrittäjätöiminnasta voidaan arvioida kertyvän työtuloa vuodessa vähintään 6 560,93 euroa (vuonna 2009).” (Verohallinnon www-sivut 2010)

”YEL-työtulo on vakuutuksen perusta. Työtulo on melko vapaasti määriteltävissä eikä ole riippuvainen toiminnan tuloksesta. Sen pohjalta lasketaan eläkkeen määrä ja vakuutusmaksu. Uusi yrittäjä saa vakuutusmaksuunsa 25 %:n alennuksen 4 ensimmäisenä vuonna. Työtulo vaikuttaa muihin yrittäjän sosiaaliturvaetuuksiin, muun muassa sairauspäivärahaan. Yrittäjävakuutus on yritykselle kokonaan vähennyskelpoinen meno.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Yrittäjänä oleva henkilö järjestää työeläketurvan itselleen yrittäjien eläkelain mukaan. YEL-vakuutus tulee tehdä kuuden kuukauden kuluessa YEL-toiminnan alkamisesta jos yrittäjä haluaa välttää maksunkorotuksen. Vakuutus on henkilökohtainen ja se otetaan eläkevakuutusyhdistä. Yksi vakuutus kattaa kaikkea yritystoimintaa. (Yritys-Suomen www-sivut 2010)

”YEL:n mukaan vakuutetaan liikkeen- tai ammatinharjoittaja, avoimen yhtiön yhtiömies, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies sekä osakeyhtiön johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, joka omistaa yksin yli 30 prosenttia yrityksen osakkeista tai jolla on yksin yli 30 prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.” (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

5.4.1 Yrittäjän tapaturmavakuutus

Yrittäjä voi ottaa itselleen vapaaehtoisesti samanlaisen työtapaturmavakuutuksen, joka on lakisääteisesti otettava työntekijöille. Vakuutuksen voi laajentaa kattamaan myös vapaa-ajan tapaturmat. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

”Työnantajan velvollisuutena on ottaa tapaturmavakuutus työsuhhteessa oleville työntekijöilleen. Vakuutuksen voi ottaa kaikista tapaturmavakuutusta hoitavista vakuutusyhtiöistä. Jos työnantaja on teettänyt vuoden aikana yhteensä vain alle 12 työpäivää, hän on tapaturmavakuutusvelvollisuudesta vapautettu. Tapaturmavakuutusmaksun suuruus vaihtelee työn vaarallisuuden ja toimialan mukaan. Sen suuruus vaihtelee 0,3 - 8 % välillä.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Vakuuttamisvelvollisuus koskee kaikkia työsuhhteessa olevia työntekijöitä työntekijän palkasta tai iästä riippumatta. Myöskään työsuhteen kestolla ei ole merkitystä. Pääasiallisen toimeentulonsa yrittäjätyöstä saavat yrittäjät eivät ole velvollisia ottamaan itselleen lakisääteistä tapaturmavakuutusta, mutta voivat ottaa itselleen vapaaehtoisena samansisältöisen vakuutuksen. Lisäksi yhtiömuotoisissa yrityksissä saattavat myös yrityksen omistajaosakkaat olla pakollisesti vakuutettavia. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

5.4.2 Yrittäjän työttömyysturva

Varmistaakseen ansiosidonnaisen päivärahahan työttömäksi joutuessaan yrittäjä voi liittyä yrittäjien työttömyyskassan jäseneksi. (Työttömyysturvalaki 2002/1290 5 §)

”Suomessa sekä palkansaajat että yrittäjät voivat kuulua työttömyyskassaan. Kassan jäsenille maksetaan ansiosidonnaista päivärahaa. Kela voi maksaa peruspäivärahaa, jos henkilö ei kuulu kassaan. Peruspäiväraha on 25,74€ vuonna 2011.” (Verohallinnon www-sivut 2010)

Palkansaajan ja yrittäjä saavat ansiopäivärahan yleensä eri kassoista, palkansaajat palkansajakassasta ja yrittäjät yrittäjäkassasta. Palkansaajan aloittaessa yrittäjänä, kassanvaihto yrittäjäkassan piiriin kannattaa tehdä välittömästi yrittäjyyden alkaessa. Oikeus ansiopäivärahaan säilyy näin parhaiten ilman katkoksia. Jos taas yrittäjä aloittaa päätoimisen palkkatyön, hänen kannattaa vaihtaa SYT-kassasta palkansaajakassaan. (Suomen yrittäjien www-sivut 2010)

Jos työttömänä oleva henkilö aloittaa yritystoiminnan, hänen on ilmoitettava sen aloittamisesta TE-toimistoon. Ilmoitus yritystoiminnan aloittamisesta on myös tehtävä työttömyyskassaan. Päätoimista yritystoimintaa harjoittava henkilö voi säilyttää jäsenyytensä palkansaajakassassa enintään 18 kuukauden ajan, tämän jälkeen hänen on liityttävä yrittäjäkassaan säilyttääkseen ansiopäivärahansa. (Työttömyyskassojen yhteisjärjestön www-sivut 2010)

5.5 Pohdintaa

Mitä suuremmaksi liikevaihto ja toiminta kasvavat, sitä enemmän osakeyhtiöstä on enemmän verotuksellista hyötyä yrittäjälle. Osakeyhtiössä verotus on aina 26 % yrityksen tuloksesta kun taas toiminimeä verotetaan lähes progressiivisesti. Toiminnan tulos luetaan yhtiön tuloksi eikä se näin ollen vaikuta yksittäisen osakkaan verotukseen.

Osakeyhtiön toinen hyöty on se, että yhtiön varat ja omistajien varat ovat erikseen eli osakkaat eivät ole henkilökohtaisella omaisuudessa vastuussa yhtiön veloista. Tosin yritystoiminta saattaa vaatia niin paljon alkupääomaa että yrittäjä joutuu laittamaan myös henkilökohtaista omaisuutta yrityksen velkojen pantiksi.

Osakeyhtiön yksi suurimmista ongelmista on byrokraatiaan, kirjanpitoon ja rahaliikenteeseen liittyvät ongelmat, jotka saattavat olla joillekin suhteettoman suuria liiketoiminnan laajuuteen nähden. Osakeyhtiössä kirjanpidon tulee olla aina kaksinkertaista, mikä lisää sen monimutkaisuutta ja hintaa. Myös valtionhallintoa kohtaan byrokraatia on huomattavasti laajempaa.

On myös havaittu että joillakin yrittäjillä on suuria vaikeuksia ymmärtää että osakeyhtiömuodossa yrityksen rahat ja omat rahat ovat eri asia. On myös tarkempaa ja ongelmallisempaa

mitä kuluja osakeyhtiössä saa laittaa kirjanpitoon ja mitä ei. Myös osakeyhtiön tilinpäätös on huomattavasti vaikeampi ja työläämpi laatia kuin toiminimen.

6 Esimerkkitapaus

Alla on laadittu kahden liikevaihdoltaan saman kokoluokan yrityksen tilinpäätös ja verolaskelma.

Toiminimi		Osakeyhtiö
Liikevaihto	102 605.74	141 279.88
Ostot	18 880.23	21 564.71
Henkilöstökulut	32 425.68	79 578.76
Poistot	7 794.56	6 862.66
Muut kulut	9 257.51	12 622.28
Korkokulut	1 881.34	96,84
Tulos ennen veroja	32 339.48	20 748.31

Verolaskelma

Toiminimi		Osakeyhtiö
A. PÄÄOMATULOT	1 314.43	
= 0.26 * 20 748.31 =	5 394.56	
B. ANSIOTULOT	28 820.42	
Verotettava ansiotulo	28 820.42	
Kunnallisverotuksessa	2 903.09	
Verotettava tulo	25 917.33	
C. VEROT		
Pääomatuloista	368.04	
Valtionvero ansiotulosta	1 577.57	
Kunnallisvero ansiotuloista	4 989.08	
Kirkollisvero	375.80	
Sairaanhoitomaksu	380.98	
Yhteensä	7 691.47	
D. VÄHENNYKSET VEROISTA		

Ansio/Työtulovähennys	650.00		
E. VEROT JA MAKSUT	7 041.47		
F. MAKSETTAVA VERO	7 041.47	F. MAKSETTAVA VERO	5 394,56

6.1 Huomioita

Kun tarkastellaan näitä kahta yhtiötä, voidaan huomioda että toiminimessä verokanta on 22 prosenttia liiketoiminnan tuloksesta ja osakeyhtiössä 26 prosenttia. Lisäksi jos osakeyhtiöstä haluaa ottaa rahaa itselleen, on se otettava joko osinkona tai palkkana. Osingon määrää ei ole taas järkevää tarkastella yhden tilikauden tuloksen perusteella koska nostettavaan osinkoon vaikuttaa myös yhtiön edelliset tilikaudet sekä tase.

Tämän vertailun perusteella voidaan siis todeta että yksittäisenä elinkeinon harjoittajana on yhden tilikauden perusteella kannattavampaa kuin osakeyhtiönä. Lisäksi jos osakeyhtiön vapaata omapääomaa ei ole kertynyt tarpeeksi, täytyy yrittäjän ottaa firmasta rahaa palkkana, jolloin sitä verotetaan normaalin progression mukaan.

Verotuksen ankaruuden lisäksi voidaan myös havaita, että osakeyhtiössä tietyt kulut ovat toiminimeä suuremmat. Näitä kuluja ovat mm. kirjanpitokulut sekä mahdolliset tilintarkastukset, pankkikulut ja lainanhoitokulut. Tämä luonnollisesti syö suuremmasta liikevaihdosta tulevaa hyötyä. Tämä asia vielä korostuu koska toiminimessä kulujen vähentämisen kynnys on pienempi kuin osakeyhtiössä jossa on kannattavampaa näyttää enemmän voittoa.

Toiminimen ja osakeyhtiön vertailussa oli myös hyvä ottaa huomioon eri toimialojen erot. Taksialaa voidaan kutsua stabiiliksi alaksi johtuen valtion johtamasta lupamenettelystä joka sääntelee kilpailua. Näin ollen osakeyhtiömuoto on perustellumpaa, koska toiminta on pitkäjänteistä ja näin ollen myös osinkojen määrä kasvaa ajan kuluessa.

Lähteet

Suomen taksiliiton www-sivut. <http://www.taksiliitto.fi/>

Kirjanpitolaki. 1997. L 30.12.1970/1336 muutoksineen

Taloushallintoliiton www-sivut. <http://www.taloushallintoliitto.fi>

Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut. <http://www.prh.fi>

Verohallinnon www-sivut. <http://www.vero.fi>

Kaupparekisterilaki. 1979. L 2.2.1979/129 muutoksineen

Suomen yrittäjien www-sivut. <http://www.yrittajat.fi>

Tuloverolaki. 1997. L 30.12.1992/1535 muutoksineen

Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut. <http://www.tem.fi>

Eläketurvakeskuksen www-sivut. <http://www.etk.fi>

Rantala, R & Peintikäinen, T. 2003 . Vakuutusoppi. Suomen Vakuutusalan Koulutus ja Kustannus (Vammala: Vammalan kirjap.)

Työttömyysturvalaki. 2002. L 30.12.2002/1290 muutoksineen

Työttömyyskassojen yhteisjärjestön www-sivut. <http://www.tyj.fi>

Osakeyhtiölaki. 2006. l 21.7.2006/624 muutoksineen

Yritys-Suomen www-sivut. <http://www.yrityssuomi.fi>

Veronmaksajain keskusliiton www-sivut. <http://www.veronmaksajat.fi>

